

Назар Іванович ЗЛЕПКО

аспірант, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2160-7724>

e-mail: nazarzlepko1@gmail.com

ПРОБЛЕМА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ КОЛА СПЕЦІАЛЬНИХ ПРАВОВИХ РЕЖИМІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто інституціональний механізм формування правової системи банківських установ в Україні. Доведено, що в умовах воєнного стану особливо важливо знизити ризики і проблеми процесу інституалізації. Виявлено актуальні проблеми української банківської системи, зокрема необхідність систематизації регулювання в умовах спеціальних правових режимів. Виявлено, що в умовах широкомасштабного збройного вторгнення та запровадження воєнного стану в Україні забезпечення надійності та стабільності банківської системи України має першочергове значення.

Ключові слова: *правове регулювання, економічний розвиток, банківські правовідносини, ризики і проблеми банківської діяльності, воєнний стан*

ВСТУП

Банківський сектор домінує над важливими пререференціями держави та є інструментом впливу на економічний курс внутрішньої та зовнішньої політики України. Ефективне функціонування банківського сектору залежить від успішного виконання ним основних функцій, таких як регулювання грошового обігу та кредитування. Важливо враховувати також валовий та національний дохід, їх розподіл, фінансування та досягнення інших соціальних та економічних здобутків країни.

В умовах сучасності державне регулювання банківської діяльності в Україні відіграє важливу макроекономічну роль, оскільки процес банківського нагляду в широкому розумінні безпосередньо охоплює декілька відносно самостійних аспектів: валютно-кредитний нагляд, нагляд за фінансовими установами, банківський нагляд тощо.

Питання правового забезпечення банківської діяльності до періоду війни опрацьовано досить ретельно. Однак на початку 2022 р. законодавче поле почало стрімко змінюватися, адже законодавство зазвичай має підтримувати належний рівень стабільності в банківському секторі країни. Серед науковців, які займаються цим питанням, варто відзначити О. Бригінця [1]. Дослідник запевняє, що українська банківська система досить швидко змогла оговтатись від перших воєнних ударів, блекаутів, зберігши безперерійність та керованість платежів. Банкам вдалось зберегти прилив коштів населення на рахунках, адаптуватись до частих ракетних обстрілів [1].

Як стверджує М. Біленко, на банківське законодавство покладено завдання правового забезпечення захисту законних інтересів вкладників та інших клієнтів банків, збереження фінансових установ і водночас створення механізмів гнучкого реагування на мінливі внутрішні умови [2].

Вищезазначене завдання, на думку О. Рудої, є досить складним і ускладнюється швидкою адаптацією до умов воєнного стану та перебігу подій у зонах бойових дій і на окупованих територіях [3].

В. Зігунов доводить, що з початку російського збройного вторгнення Національний банк України (НБУ) створив умови для належного функціонування

банків у надзвичайно складних умовах [4].

А. Наконечна, проаналізувавши регуляторне законодавство, ухвалене в Україні в період воєнного стану, вважає, що дії уряду стосовно контролю за банківською діяльністю, наприклад з боку НБУ, мали позитивні результати. Заборонивши певний відтік коштів та продаж валюти, вони допомогли підтримати відносно не потрібний рівень ліквідності в банківській діяльності [5].

І. Товкун та Т. Зубко впевнені, що антикризові засоби регулятора засновано на трьох ключових елементах: захист інтересу кожного клієнта банку (насамперед вкладників), підтримка банківської діяльності та ліквідності, достовірне відображення реального фінансового стану банків [6].

В. Хачатурян та Т. Хачатурян переконують, що важливо якісно вдосконалити наявну нормативно-правову базу, оптимізувати систему адміністративно-правового регулювання банківської діяльності та врахувати позитивний міжнародний досвід [7].

Заслужують на окрему увагу документи Базельського комітету з питань банківського нагляду. Вони містять стандарти регулювання, нагляду і управління ризиками в банківському секторі, як зазначає Е. Дмитренко [8].

Однак питання, пов'язані з регулюванням банківської діяльності під час дії спеціальних правових режимів, зокрема в умовах воєнного стану, нині не висвітлено належно.

МЕТА статті – дослідження законів України, що регулюють банківську діяльність, зокрема в період дії спеціальних законів і правових режимів, і визначення актуальних проблем банківської системи.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Прагматичний підхід дає змогу дослідити дієвість правових механізмів державного регулювання в динаміці банківської діяльності на певний момент часу, проаналізувати структуру та поєднання правових інструментів, що застосовуються в окремих сферах банківської діяльності, стан об'єктів управління та соціального середовища, оцінити ефективність правового впливу та виявити недоліки для подальшого вдосконалення.

РЕЗУЛЬТАТИ

Аналіз правових механізмів державного регулювання банківської діяльності показує, що як особливість правового середовища, в якому функціонують кредитні установи, необхідність введення в банківське законодавство категорій правового регулювання банківської діяльності, диференціація правового регулювання може призвести до визначення організаційно-правового та фінансового статусу кредитних установ, сфери їх діяльності та інших внутрішніх і зовнішніх факторів, пов'язаних із кредитними установами, з яких виводяться встановлені процедури визначення державного впливу на групи кредитних установ [9].

У певних сферах суспільних відносин прийняття закону та його подальше застосування уповноваженими органами призводить до формування певного правового середовища та визначає певні процедури, за допомогою яких суб'єкт регулювання може бути розміщено у такому середовищі та здійснювати свою діяльність. Правове середовище є результатом усіх регуляторних заходів правового характеру, таких як статус суб'єкта діяльності в цьому правовому середовищі, встановлення принципів діяльності, визначення процедур здійснення діяльності, регулювання на законодавчому та відомчому рівні, прийняття індивідуальних правозастосовних актів, поширення заохочувальних або обмежувально-заборонних методів регулювання, рівень правового регулювання та стан законності у цій сфері [10]. Не слід забувати, що вони формуються в результаті їх впливу.

Відповідно до Закону України «Про банки і банківську діяльність» банківська діяльність – це залучення коштів від осіб, зберігання цих коштів на певних умовах за власний рахунок, відкриття та ведення банківських рахунків від імені юридичних та фізичних осіб [11].

Банки законодавчо розглядаються як різновид кредитних організацій. З огляду на визначення кредитних організацій у Законі України «Про банки і банківську діяльність» [11] можна зробити висновок, що кредитні організації на відміну від інших комерційних організацій мають право здійснювати банківську діяльність, передбачену законом, яка відбувається на підставі спеціального дозволу (ліцензії) НБУ. Відмінністю банків від інших кредитних організацій є те, що вони мають право здійснювати основні банківські операції загалом і відносно будь-якої особи, що дає їм змогу використовувати залучені кошти для кредитування суб'єктів господарювання та здійснення грошових розрахунків. Діє нова трирівнева структура капіталу банків, а це один з кроків на шляху наближення банківського регулювання НБУ до стандартів ЄС.

Банківські операції є основою банківської діяльності, а виконання угоди – безпосереднім предметом цієї діяльності. З формулювань Закону України «Про банки і банківську діяльність» і змісту Закону України «Про Національний банк України» випливає, що банківські операції законодавець розглядає як різновид цивільно-правових угод. Банківська діяльність має своє особливе призначення, свої специфічні риси та цілі (рис. 1).

Відповідно до Закону України «Про Національний банк України» [13] банк має право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страху-

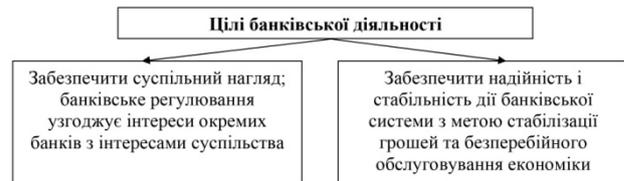

Рис. 1 Основні цілі банківської діяльності

вання). Крім надання фінансових послуг, банки можуть: здійснювати інвестиції; випускати власні цінні папери; випускати, розповсюджувати та проводити лотереї; зберігати цінності або надавати в тимчасове користування індивідуальні банківські сейфи; здійснювати залучення коштів та перерахування валюти, вести реєстр власників іменних цінних паперів (крім власно випущених акцій), надавати консультаційні та інформаційні послуги з банківських та інших фінансових послуг [14].

Банківська діяльність не є результатом механічного об'єднання окремих банків у випадкову групу, а базується на попередньо розробленій концепції, в якій за кожним типом банку та за кожним окремим банком закріплюється певна позиція [15]. Основною метою банківської діяльності є прибуток. Що стосується банківської системи, то ця мета не тільки не збільшилася пропорційно кількості банків, що входять до системи, а взагалі відійшла на другий план, залишивши лише цілі окремих банків.

Банківський нагляд є однією з функцій НБУ, що спрощує створення нормативної системи, що регулює діяльність комерційних банків, описує передові принципи банківської діяльності, процедури здійснення банківського нагляду. Відповідно здійснюється державне регулювання банківської діяльності (рис. 2).

Рис. 2 Завдання державного регулювання банківської діяльності

Правове регулювання діяльності банків є важливою функцією держави для забезпечення стабільності банківської системи. Нині банківське законодавство в період дії правового режиму, що відмінний від звичайного, є досить заплутаним, а його логіка – не зовсім зрозумілою. Зокрема, правові норми, які регулюють банківську діяльність, безсистемно окреслено серед значної кількості нормативно-правових актів, що значно перешкоджає їх практичній реалізації.

Незважаючи на введення воєнного стану в Україні, українська банківська система продовжує працювати, хоча і з певними тимчасовими обмеженнями. Передусім банки продовжують здійснювати платежі населенню та бізнесу. Депозити та заощадження клієнтів зберігаються на банківських рахунках, які фінансові установи продовжують використовувати для видачі кредитів. Ще в період пандемії COVID-19 видано інструкції, котрі не залишили ринок беззбройним. Незважаючи на

всі сучасні виклики, банківська система залишається досить стабільною та ліквідною.

Важливою умовою успішного функціонування банківської діяльності є регулювання діяльності банків на рівні законів країни під час дії спеціальних правових режимів на її території, зокрема воєнного стану.

За час воєнного стану в Україні прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на врегулювання важливих сфер суспільних відносин та забезпечення їх стабільності для нормального функціонування банківської системи в надзвичайно складних умовах.

Відповідно до Закону України «Про Національний банк України» (розд. X) банківське регулювання має на меті безпеку та фінансову стабільність банківської діяльності, захист інтересів кредиторів та вкладників. НБУ здійснює функції банківського регулювання та нагляду за діяльністю банків і банківських груп на індивідуальній та консолідованій основі в межах і порядку, встановлених законодавством України [13]. Це регулювання відбувається в умовах звичайного режиму, а стосовно періоду воєнного стану чи іншого спеціального правового режиму, то закон не передбачає регулювання суспільних відносин. НБУ в умовах воєнного стану ввів тимчасові обмеження (рис. 3).

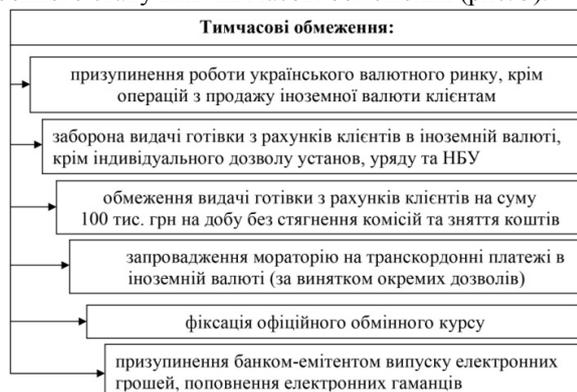

Рис. 3. Тимчасові обмеження в банківській діяльності в умовах воєнного стану (складено автором на основі аналізу [5])

У ст. 15 Закону лише зазначено, що в умовах воєнного стану та особливого періоду в банківській сфері державний нагляд за діяльністю на ринку не банківських фінансових послуг, а також стосовно банків, небанківських фінансових установ та інших регульованих суб'єктів, підлягає впливу (санкціям), що вимірює НБУ [13].

У Законі України «Про банки і банківську діяльність» зазначено, що державне регулювання діяльності банків здійснюється НБУ в адміністративній та індикативній формах [11]. Під час дії воєнного стану чи іншого спеціального правового режиму в Законі не зазначено конкретних положень, зокрема в розд. IV. Проте в розд. VII виявлено, що тимчасово, на період дії воєнного стану в Україні, призупинено дію ч. 8 ст. 49 (стосовно права банку видавати бланкові кредити).

Наглядовий орган оновив вимоги до структури капіталу банків відповідно до положення «Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо організації корпоративного управління банками та вдосконалення структури капіталу банків». Він встановлює порядок розрахунку основного капіталу першого рівня та другого рівня, їх складників та відрахувань, вимоги до статей балансу, що складають капітал, вимоги до

включення окремих складників до капіталу від НБУ, процедури та умови отримання дозволу/погодження на включення окремих компонентів до капіталу.

Нові вимоги будуть упроваджуватися поетапно. Так, до 1 квітня 2024 р. банки мають розробити внутрішні правила визначення розміру регулятивного капіталу; з 1 квітня до 1 липня 2024 р. – провести тестові розрахунки та повідомити НБУ про результати; з 5 серпня 2024 р. – розпочати розрахунок регулятивного капіталу відповідно до нових вимог [5]. Запровадження нової структури капіталу є ще одним кроком на шляху наближення банківського регулювання НБУ до стандартів ЄС. Дотримання встановлених вимог забезпечить виконання достатності капіталу своєї основної функції (тобто поглинання збитків, що виникають унаслідок ризиків, притаманних банківській діяльності).

У процесі аналізу Законів України «Про правовий режим надзвичайного стану» [16], «Про правовий режим воєнного стану» [17], «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» [18], «Про зону надзвичайної екологічної ситуації» [19], Господарський кодекс України [20] (розд. VIII), що регулюють суспільні відносини у спеціальних правових режимах, не було виявлено норми, які би конкретно стосувалися банківської діяльності. Це, зі свого боку, відображає неналежне регулювання банківської діяльності в період дії спеціальних правових режимів, зокрема правового режиму воєнного та надзвичайного стану, правового режиму тимчасово окупованих територій, надзвичайної екологічної ситуації, епідемії тощо.

Тому виникає суспільна необхідність інституалізації кола спеціальних правових режимів банківської діяльності в Україні: або на рівні спеціального закону (Закон України «Про банки і банківську діяльність» [11]), тобто доповнення його окремим розділом про діяльність банків у цих умовах або на рівні нового кодифікованого акту, який би регулював суспільні відносини в межах дії спеціальних правових режимів і теж передбачав розділ про діяльність банків.

ВИСНОВКИ

Запровадження нової трирівневої структури капіталу банків є ще одним кроком на шляху наближення банківського регулювання НБУ до стандартів ЄС. Відповідність капіталу встановленим вимогам має забезпечувати здатність покривати збитки, що виникають через ризики, властиві банківській діяльності.

Аналіз Законів України, що стосуються регулювання банківської діяльності та суспільних відносин у спеціальних правових режимах, виявив актуальні проблеми банківської системи, а насамперед те, що неналежно систематизовано регулювання банківської діяльності в період дії правових режимів, що відмінні від звичайного. Тому є необхідність у доповненні Закону України «Про банки і банківську діяльність» або створенні нового кодифікованого акту, що регулював би процес банківської діяльності в умовах дії спеціального режиму.

Перспективами подальшого дослідження є визначення стратегії заходів, які вдосконалять регулювання банківської діяльності в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Бригінець О.О. Актуальні проблеми підвищення рівня банківської безпеки в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 2. С. 73–76. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2023.15>
2. Біленко М.С. Новели воєнного законодавства в банківській сфері в умовах воєнного стану. *Нове українське право*. 2022. Вип. 2. С. 9-14. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.2.1>
3. Руда О.Л. Банківський нагляд та його вплив на банківську систему України. *Агросвіт*. 2022. № 5–6. С. 15–23. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.5-6.15>
4. Зігунов В. Правове регулювання банківської таємниці України та Швейцарії: порівняльний аспект. *Молодий вчений*. 2022. № 10 (110). С. 17-21. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-10-110-4>
5. Наконечна А.В. Контроль за стабільністю банківської діяльності в період воєнних дій в Україні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 78 (2). С. 83–89. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/285972/280018>
6. Товкун І.М., Зубко Т.С. Проблемні моменти правового регулювання банківської діяльності та шляхи їх вирішення. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 1 (16). С. 41–46. URL: https://old.apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Tovkun_Zubko16.pdf
7. Хачатурян В.Х., Хачатурян Т.Х. Про виникнення та історію правового регулювання банківської діяльності України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2021. Т. 37 (71), № 1. С. 91–94. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/18.pdf
8. Дмитренко Е. Особливості правового регулювання банківських відносин в умовах євроінтеграції України. *Вісник Національного університету Львівська політехніка. Серія: Юридичні науки*. 2021. № 3 (31). С. 144–150. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25396/22.pdf>
9. Василівева Л.О. Генеза правового регулювання діяльності банківських установ на теренах сучасної України. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Т. 31 (70), ч. 2 (2). С. 34–39. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/9.pdf
10. Халімон Т.М. Актуальні проблеми щодо розкриття та збереження банківської таємниці в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 1. С. 168–171. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2019/42.pdf
11. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III : станом на 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>
12. Перезовова І.В., Боднарчук О.Г., Боднарчук О.І., Політова А.С. Нормативно-правові аспекти банківського регулювання та забезпечення надійності банківської системи України. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. № 1(28). С. 26–35. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v1i28.162989>
13. Про Національний банк України : Закон України від 25.05.1999 № 679-XIV : станом на 09.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
14. Жук І.В. Правове регулювання банківської діяльності у кримінальному законодавстві зарубіжних країн. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 1. С. 215–217. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-1/51>
15. Бортник Н.П., Єсімов С.С. Банківська діяльність як об'єкт адміністративно-правового регулювання. *Нове право*. 2019. № 1. С. 175–182. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3088/1/есімов_2.pdf
16. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III : станом на 13.12.2022 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T001550?an=173>
17. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII : станом на 20.09.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
18. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 р. № 1207-VII : станом на 21.11.2023 р.. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141207?an=628>
19. Про зону надзвичайної екологічної ситуації : Закон України від 13.07.2000 р. № 1908-III : станом на 13.12.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text>
20. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV : станом на 22.02.2024 р.. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>

References

1. Bryhinets O.O. Actual problems of increasing the level of banking security in Ukraine. *Journal of the Kyiv University of Law*. 2023. No. 2. pp. 73-76. URL: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2023.15> (in Ukrainian).
2. Bilenko M.S. New military legislation in the banking sector under martial law. *New Ukrainian law*. 2022. Issue 2. pp. 9-14. URL: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.2.1> (in Ukrainian).
3. Ruda O.L. Banking supervision and its influence on the banking system of Ukraine. *Agroworld*. 2022. No. 5-6. pp. 15–23. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2022.5-6.15> (in Ukrainian).
4. Zihunov V. Legal regulation of bank secrecy in Ukraine and Switzerland: comparative aspect. *A young scientist*. 2022. No. 10 (110). pp. 17-21. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-10-110-4> (in Ukrainian).
5. Nakonechna A.V. Monitoring the stability of banking activity during the period of hostilities in Ukraine. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: Law*. 2023. Issue 78 (2). pp.83-89. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/285972/280018> (in Ukrainian).
6. Tovkun I.M., Zubko T.S. Problematic moments of legal regulation of banking activity and ways to solve them. *Law and innovative society*. 2021. No. 1 (16). pp. 41-46. URL: https://old.apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/06/Tovkun_Zubko16.pdf (in Ukrainian).
7. Khachaturyan V. Kh., Khachaturyan T. Kh. On the origin and history of legal regulation of banking activity in Ukraine. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: legal sciences*. 2021. Vol. 37 (71), No. 1. pp. 91-94. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/18.pdf (in Ukrainian).
8. Dmytrenko E. Peculiarities of legal regulation of banking relations in the conditions of European integration of Ukraine. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University. Series: Legal Sciences*. 2021. No. 3 (31). pp. 144-150. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2021/nov/25396/22.pdf> (in Ukrainian).

9. Vasylieva L.O. The genesis of legal regulation of the activity of banking institutions in the territory of modern Ukraine. *Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: legal sciences*. 2020. Vol. 31 (70), part 2 (2). pp. 34-39. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/9.pdf (in Ukrainian).
10. Khalimon T.M. Actual problems regarding the disclosure and preservation of bank secrecy in Ukraine. *Actual problems of domestic jurisprudence*. 2019. No. 1. pp. 168-171. URL: http://apnl.dnu.in.ua/1_2019/42.pdf (in Ukrainian).
11. On banks and banking activities: Law of Ukraine dated 07.12.2000 No. 2121-III: as of 08.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (in Ukrainian).
12. Perevozova I.V., Bodnarchuk O.H., Bodnarchuk O.I., Politova A.S. Normative and legal aspects of banking regulation and ensuring the reliability of the banking system of Ukraine. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. No. 1(28). pp. 26–35. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v1i28.162989> (in Ukrainian).
13. On the National Bank of Ukraine: Law of Ukraine dated May 25, 1999 No. 679-XIV: as of December 9, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (in Ukrainian).
14. Zhuk I.V. Legal regulation of banking activity in the criminal legislation of foreign countries. *Legal scientific electronic journal*. 2020. No. 1. pp. 215-217. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-1/51> (in Ukrainian).
15. Bortnyk N.P., Yesimov S.S. Banking activity as an object of administrative and legal regulation. *New law*. 2019. No. 1. pp. 175-182. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3088/1/есімов 2.pdf> (in Ukrainian).
16. On the legal regime of the state of emergency: Law of Ukraine dated 16.03.2000 No. 1550-III: as of 13.12.2022. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T001550?an=173> (in Ukrainian).
17. On the legal regime of martial law: Law of Ukraine dated 12.05.2015 No. 389-VIII: as of 20.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (in Ukrainian).
18. On ensuring the rights and freedoms of citizens and the legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine: Law of Ukraine dated 04.15.2014 No. 1207-VII: as of 11.21.2023. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T141207?an=628> (in Ukrainian).
19. On the zone of emergency environmental situation: Law of Ukraine dated 13.07.2000 No. 1908-III: as of 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1908-14#Text> (in Ukrainian).
20. Economic Code of Ukraine dated January 16, 2003 No. 436-IV: as of February 22, 2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (in Ukrainian).

Nazar ZLEPKO

postgraduate student, Yaroslav Mudryi National Law University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-2160-7724>

e-mail: nazarzlepko1@gmail.com

THE PROBLEM OF INSTITUTIONALIZATION OF THE CIRCLE OF SPECIAL LEGAL REGIMES OF BANKING ACTIVITIES

The paper examines the institutional mechanism of formation of the legal system of banking institutions in Ukraine. The relevance of studying this issue is determined by the fact that legal regulation of banking activity is one of the most important functions of the state. It has been proven that in the conditions of martial law it is especially important to reduce the risks and problems of the institutionalization process. The purpose of the paper is to study the ways of minimizing the risks of legal actions of banks of Ukraine in the conditions of martial law. The methodology includes the solution of the research problem, the historiographical approach and the theory of risks. Systemic institutional analysis was used to solve the research task. In the main results of the study, the essence of the concept of "banking activity", the definition of a special purpose and specific goals are defined. The paper examines the introduction of a new three-tier capital structure of banks aimed at bringing the banking regulation of the National Bank of Ukraine closer to European standards. Current problems of the Ukrainian banking system were identified, in particular, the need to systematize regulation under special legal regimes. It was revealed that in the conditions of a large-scale armed invasion and the introduction of martial law in Ukraine, ensuring the reliability and stability of the banking system of Ukraine is of primary importance. The National Bank of Ukraine adopted a number of legal acts designed to regulate banking activities in wartime and create conditions for ensuring the reliable and stable functioning of the country's financial system. The analysis of the legislation showed the need to supplement the current legislation or create a new act that will regulate banking activities under special regimes. Further research involves the determination of strategies for improving the regulation of banking activity under martial law.

Keywords: legal regulation, economic development, banking legal relations, risks and problems, martial law